GENERALINĖS ADVOKATĖS JULIANE KOKOTT IŠVADA, pateikta 2010 m. sausio 28 d.[1]

I — Įžanga

1. Šis *Hoge Raad der Nederlanden* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo[2] ir 1956 m. gegužės 19 d. Ženevos konvencija dėl tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties (CMR)[3].

2. Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnis leidžia tam tikromis aplinkybėmis ir toliau taikyti valstybių narių tarptautines konvencijas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų konkrečiose bylose pripažinimo ir vykdymo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia, kad būtų išaiškintas kai kurių CMR ir reglamento normų santykis. Su šiuo klausimu susiję ir kiti klausimai: ar Teisingumo Teismas gali aiškinti CMR ir kaip reikėtų suprasti šios konvencijos 31 straipsnio nuostatas, reglamentuojančias litispendenciją bei užsienio teismų sprendimų vykdymą.

II — Teisinis pagrindas[4]

A — *CMR*

3. CMR specialiomis nuostatomis, apimančiomis ir materialines, ir procesines normas, reglamentuoja tarptautinio krovinių vežimo keliais sutartį. Dar galiojant ankstesnei 1968 m. Briuselio konvencijai dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — OL L 12, p. 1, čia taikytina redakcija su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1791/2006 (OL L 363, p. 1).

3 — Teisiškai privalomos kalbinės CMR redakcijos yra redakcija anglų kalba ir redakcija prancūzų kalba (išspausdinta Recueil des traités des Nations unies, 1961, Nr. 5742, p. 190). Čia naudojamas vertimas yra oficialus vertimas į vokiečių kalbą, išspausdintas Vokietijos Federacinės Respublikos Bundesgesetzblatt, 1961/II, p. 1120. Oficialus trumpinys „CMR“ kilęs iš prancūziško konvencijos pavadinimo („Convention relative au contrat de transport international de Marchandises par Route“).

4 — Kadangi 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai EB sutartį pakeitė ESS ir SESV, šioje išvadoje nurodysiu straipsnių numerius pagal šiuo metu galiojančias sutartis, išskyrus tuos atvejus, kai bus taikytinos EB sutarties nuostatos. Cituodama su anksčiau galiojusiomis nuostatų formuluotėmis susijusią Teisingumo Teismo praktiką, manau, kad ji galioja ir naujoms nuostatoms, jeigu jos nebuvo iš esmės pakeistos. Taip pat naudosiu naujose sutartyse vartojamus pavadinimus (ypač „Sąjunga“ vietoj „Bendrija“).

komercinėse bylose vykdymo [5], kurią vėliau pakeitė Reglamentas Nr. 44/2001, CMR buvo pripažinta specialia konvencija, apibrėžiama Briuselio konvencijos normoje, kurią vėliau pakeitė Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnis [6]. Šiuo metu ją yra ratifikavusios visos valstybės narės.

4. Pagal CMR konvencijos 31 straipsnio 1 dalį:

„1. Visais ginčytinais klausimais, kilusiais dėl vežimo, patenkančio į šios konvencijos veikimo sritį, ieškovas, be teismų, esančių Konvencijos šalyse dalyvėse, gali kreiptis į teismus valstybės, kurios teritorijoje :

a) atsakovas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, firmos būstinę ar filialą arba agentūrą, kuriems tarpininkaujant buvo sudaryta vežimo sutartis; arba

b) yra krovinio priėmimo vežti vieta arba numatyta pristatymo vieta.

Į kitus teismus kreiptis negalima.

2. Jeigu dėl kurio nors ginčo, nurodyto šio straipsnio 1 punkte, ieškinys yra viename iš tame punkte nurodytų teismų arba kai toks teismas priėmė sprendimą ginčo klausimu, naujas ieškinys tuo pačiu klausimu tarp tų pačių pusių nepriimamas, išskyrus tuos atvejus, kai teismo, kuriam buvo pateiktas pirmasis ieškinys, sprendimas negali būti įvykdytas valstybėje, kurioje pateikiamas naujas ieškinys.

3. Kai ginčytino klausimo atveju, numatytu šio straipsnio 1 punkte, vienos iš Konvencijos šalių dalyvių teismo sprendimas turi būti vykdomas joje, jis turi būti taip pat vykdomas ir visose kitose Konvencijos šalyse dalyvėse, kai tik jose sutvarkomi nustatyti formalumai. Šie formalumai negali tapti dingstis peržiūrėti bylą kitoje instancijoje.

4. Šio straipsnio 3 punkto nuostatos taikomos sprendimams, priimtiems dalyvaujant šalims, neakivaizdiniams sprendimams ir taikinamiesiems sprendimams, tačiau netaikomos nei sprendimams, kurie turi tik laikiną galią, nei sprendimams, pagal kuriuos šalis, pralaimėjusi bylą, turi ne tik apmokėti išlaidas, susijusias su teismo procesu, bet ir kompensuoti atsakovui nuostolius, atsiradusius dėl visiško ar dalinio ieškinio nepatenkinimo.

<...>“

5 — OL L 299, 1972, p. 32; suvestinė redakcija OL C 27, 1998, p. 1.

6 — Plg. sąrašą P. Jenard parengtame pranešime apie konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1, 60).

5. CMR 47 straipsnyje reglamentuojama kompetencija aiškinti konvencijos nuostatas:

„Visi ginčai dėl šios Konvencijos aiškinimo arba taikymo tarp dviejų ar daugiau Susitarimo Šalių, kurių jos negali išspręsti derybomis ar kitu būdu, bet kurios Susitarimo Šalies prašymu gali būti perduoti Tarptautinio teismo sprendimui.“

B — *Europos Sąjungos teisė*

6. Pagal SESV 351 straipsnio 1 dalį (anksčiau – EB sutarties 307 straipsnis):

„Sutarčių nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų iki 1958 m. sausio 1 d. arba stojančioms valstybėms – iki įstojimo dienos, tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių.

Jei tokie susitarimai yra nesuderinami su Sutartimis, atitinkama valstybė narė ar atitinkamos valstybės narės stengiasi pašalinti egzistuojantį nesuderinamumą. Prireikus valstybės narės viena kitai padeda siekti šio tikslo ir atitinkamais atvejais nustato bendrą požiūrį.“

7. Pagal Reglamento Nr. 44/2001 šešioliktą, septynioliktą ir dvidešimt penktą konstatuojamąsias dalis:

„(16) Tarpusavio pasitikėjimas, vykdant teisingumą Bendrijoje, pateisina valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų automatišką pripažinimą, nepradedant jokio proceso, išskyrus tuos atvejus, kai kyla ginčas.

(17) Vadovaujantis tuo pačiu tarpusavio pasitikėjimo principu, vienoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo vykdymo kitoje valstybėje narėje procesas turi būti veiksmingas ir greitas. Tuo tikslu teismo sprendimas turėtų būti paskelbtas vykdytinu automatiškai, formaliai patikrinus pateiktus dokumentus, nepaliekant teismui jokios galimybės savo iniciatyva nurodyti bet kokį sprendimo nevykdymo pagrindą pagal šį reglamentą.

<...>

(25) Valstybių narių prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų gerbimas reiškia, kad šis reglamentas neturėtų daryti poveikio specialioms konvencijoms, kurių šalys yra valstybės narės.“

8. Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnyje reglamentuojamas atvejis, kai tuo pačiu ieškinio pagrindu byla iškeliama kelių valstybių narių teismuose (*lis pendens*):

„(1) Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose iškeliamos bylos tuo pačiu ieškinio pagrindu ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, savo iniciatyva sustabdo bylos procesą, kol nustatoma pirmojo iškėlusio bylą teismo jurisdikcija.

(2) Jeigu nustatoma teismo, kuriame buvo iškelta pirmoji byla, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitas nei pirmiau nurodytas teismas, atsisako jurisdikcijos pastarojo naudai.“

9. Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnyje numatytos šios galimybės atsisakyti pripažinti užsienio teismo sprendimą:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

1) jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai;

<...>

3) jei jis yra nesuderinamas su sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje;

<..>.“

10. Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnyje minimos kitos atsisakymo priežastys; pagal jo 3 dalį:

„Priklausomai nuo 1 dalies, kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija gali nebūti peržiūrima. 34 straipsnio 1 punkte minimas viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas taisyklėms dėl jurisdikcijos.“

11. Jeigu, vadovaujantis 43 ir 44 straipsniais, nutartis, susijusi su prašymu dėl teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu, apskundžiama, pagal Reglamento Nr. 44/2001 45 straipsnio 1 dalį atitinkamai taikomos minėtos priežastys atsisakyti pripažinti teismo sprendimą.

12. 71 straipsnyje reglamentuojamas Reglamento Nr. 44/2001 santykis su konvencijomis, kuriose dalyvauja valstybės narės:

„(1) Šis reglamentas nedaro poveikio jokioms konvencijoms, kuriose dalyvauja valstybės narės ir kurios konkrečiose bylose reglamentuoja jurisdikciją arba teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą.

(2) Siekiant vienodai aiškinti šio straipsnio 1 dalį, ji turi būti taikoma taip:

a) pagal šį reglamentą valstybės narės, kuri dalyvauja konvencijoje dėl konkrečios bylos, teismui nedraudžiama prisiimti jurisdikcijos pagal minėtą konvenciją <...>

b) konvencijoje dėl konkrečios bylos numatytą jurisdikciją valstybėje narėje vykdančio teismo priimti sprendimai kitose valstybėse narėse pripažįstami ir vykdomi pagal šį reglamentą.

Turi būti taikomos konvencijoje dėl konkrečios bylos, kurioje dalyvauja kilmės valstybė narė ir valstybė narė, į kurią kreipiamasi, nustatytos teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo sąlygos. Bet kuriuo atveju gali būti taikomos šio reglamento nuostatos, kurios yra susijusios su teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo tvarka.“

III — Faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

13. 2001 m. balandžio mėn. *Siemens Nederland N.V.* (toliau – *Siemens*) ir *TNT Express Nederland B.V.* (toliau – TNT) sudarė sutartį dėl 103 540 DM vertės 12 kg svorio krovinio gabenimo iš Nyderlandų Zutermero miesto į Vokietijos Unterschleisheimo miestą, tačiau prekės paskirties vietos nepasiekė. Kaip konstatavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, sutarčiai taikomos CMR nuostatos.

14. 2002 m. gegužės 6 d. TNT kreipėsi į *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo apygardos teismas) su ieškiniu, siekdama, kad būtų nustatyta, jog ji *AXA Versicherung AG* (AXA), *Siemens* draudiko, atžvilgiu atsako ne didesne nei didžiausia CMR 23 straipsnyje numatyta suma (8,33 specialių teisių vienetai – šiuo metu atitinka 8,98 EUR – už krovinio kilogramą). 2005 m. gegužės 4 d. sprendimu ieškinys buvo atmestas. TNT šį sprendimą apskundė *Gerechtshof te 's-Gravenhage*.

15. AXA savo ruožtu 2004 m. rugpjūčio 20 d. kreipėsi į *Landgericht München I* (Miuncheno apygardos teismas) su ieškiniu TNT, reikalaudama atlyginti žalą, kurią, netekusi krovinio, patyrė jos draudėja.

16. Šioje byloje TNT, remdamasi CMR 31 straipsnio 2 dalimi, pareiškė prieštaravimą dėl *lis pendens*. Tačiau *Landgericht* nusprendė turįs jurisdikciją nagrinėti ieškinį toliau, nes pagal nusistovėjusią Vokietijos Federacinės Respublikos *Bundesgerichtshof* (BGH) (Federalinis Aukščiausiasis Teismas) praktiką TNT pareikštas ieškinys dėl nepripažinimo ir AXA pareikštas ieškinys dėl vykdymo nėra laikomi susijusiais su „tuo pačiu klausimu" CMR 31 straipsnio 2 dalies prasme, ir 2006 m. balandžio 4 d. ir rugsėjo 7 d. sprendimais priteisė iš TNT sumokėti žalos atlyginimą.

17. 2007 m. kovo 6 d. AXA kreipėsi į *Rechtbank Utrecht* (Utrechto apygardos teismas) su prašymu paskelbti *Landgericht München I* sprendimus vykdytinais Nyderlanduose. Pritaikius laikinąsias apsaugos priemones, jos prašymas 2007 m. kovo 28 d. buvo patenkintas. Vadovaujantis Reglamento Nr. 44/2001 43 straipsniu dėl šio sprendimo pateiktas skundas buvo atmestas.

18. TNT su kasaciniu skundu kreipėsi į *Hoge Raad*. Pagrįsdama ji argumentuoja, kad CMR 31 straipsnis įgyja pirmumą Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnio 3 dalyje reglamentuojamo draudimo peržiūrėti pagrindinę bylą nagrinėjančio teismo jurisdikciją atžvilgiu. Tuo momentu, kai buvo paduotas kasacinis skundas, *Gerechtshof te 's-Gravenhage* dar nebuvo priėmęs sprendimo dėl TNT skundo, kuriuo ji apskundė *Rechtbank Rotterdam* sprendimą atmesti ieškinį dėl nepripažinimo.

19. Tokiomis aplinkybėmis *Hoge Raad* nutarė Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„1. ar Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antrąją pastraipą reikia aiškinti taip, kad:

i) specialios konvencijos nuostatos turi viršenybę pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančių Reglamento Nr. 44/2001 nuostatų atžvilgiu tik tuomet, jei specialios konvencijos nuostatose reikalaujama išimtinio taikymo; ar

ii) kartu taikant pripažinimą bei vykdymą reglamentuojančias specialios konvencijos ir Reglamento Nr. 44/2001 sąlygas visuomet turi būti taikomos specialios konvencijos sąlygos, o Reglamento Nr. 44/2001 sąlygos neturi būti taikomos, net jei specialioje konvencijoje nereikalaujama, kad ji būtų išimtinai taikoma kitų tarptautinių pripažinimą bei vykdymą reglamentuojančių nuostatų atžvilgiu?

2. Ar Teisingumo Teismas, pirmajame klausime aprašytu konkuruojančių normų atveju siekdamas užkirsti kelią skirtingiems sprendimams, turi įgaliojimus pateikti – valstybių narių teismams privalomus – 1956 m. gegužės 19 d. Ženevoje pasirašytos Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencijos (CMR) išaiškinimus, jeigu kalbama apie šios konvencijos 31 straipsnyje reglamentuojamą sritį?

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai ir į pirmojo klausimo i dalį taip pat reikėtų atsakyti teigiamai, ar CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtintas pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančias normas reikia aiškinti taip, kad jomis nereikalaujama išimtinio taikymo ir paliekama teisė taikyti kitas tarptautines vykdymą reglamentuojančias normas, kurios, pavyzdžiui, Reglamentas Nr. 44/2001, suteikia galimybę pripažinti ir vykdyti teismo sprendimus?

Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas į pirmojo klausimo ii dalį, taip pat į antrąjį klausimą atsakytų teigiamai, siekdamas papildomai įvertinti kasacinį skundą *Hoge Raad* pateikia dar tris klausimus:

4. Ar pagal CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalis valstybės, kurioje pateiktas prašymas pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą, teismas gali tikrinti, ar kilmės valstybės teismas turėjo tarptautinę jurisdikciją spręsti ginčą?

5. Ar Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad kartu taikant CMR konvencijoje ir Reglamente Nr. 44/2001 įtvirtintas normas, reglamentuojančias galimybės pareikšti ieškinį dėl to paties ginčo (*lis pendens*) nebuvimą, CMR konvencijos norma, reglamentuojanti galimybės pareikšti ieškinį dėl to paties ginčo (*lis pendens*) nebuvimą, turi viršenybę analogiškos Reglamento Nr. 44/2001 normos atžvilgiu?

6. "Ar nagrinėjamoje byloje Nyderlanduose prašomas pripažinimas ir Vokietijoje prašomas žalos atlyginimas susiję su „tuo pačiu klausimu" CMR 31 straipsnio 2 dalies prasme?

20. Per procesą Teisingumo Teisme savo pastabas pateikė TNT, Nyderlandų, Čekijos Respublikos ir Vokietijos vyriausybės bei Europos Komisija.

IV — Teisinis įvertinimas

A — *Pirminė pastaba*

21. Krovinio sugadinimo ar praradimo atveju abi pusės gali pareikšti ieškinius: turintis teisę disponuoti kroviniu asmuo (siuntėjas arba gavėjas) gali pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo, o vežėjas gali pareikšti ieškinį reikalaudamas pripažinti, kad už padarytą žalą jis neatsako arba atsako ne didesne nei didžiausia nustatyta suma (vadinamasis ieškinys dėl nepripažinimo).

22. CMR konvencijos šalių dalyvių teismai skirtingai interpretuoja CMR nuostatas, reglamentuojančias žalos atlyginimą. Pagal CMR 29 straipsnį atsakomybės apribojimas, atsižvelgiant į kaltės laipsnį, gali būti netaikomas, ir ši norma kartais aiškinama siauriau, kartais plačiau [7]. Tai gali paskatinti šalis varžytis, kuri greičiau kreipsis į jai naudingiau šią normą aiškinantį teismą [8]. Dažna to pasekmė – lygiagrečiai vykstantys procesai skirtingų valstybių teismuose.

23. CMR 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad naujas ieškinys nepriimamas, jeigu kitas teismas jau nagrinėja ieškinį „tuo pačiu klausimu tarp tų pačių pusių" (*lis pendens* taisyklė). Tačiau konvencijos šalių dalyvių teismai neturi bendros nuomonės ir aiškindami

7 — Plg. apžvalgą leidinyje H. Jesser-Huß „Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch", 2-asis leidimas, Miunchenas, 2009, CMR 29 straipsnis, 8–13 punktai.

8 — Plg. *Hoge Raad der Nederlanden* generalinio advokato L. Strikwerda 2008 m. rugsėjo 5 d. išvadas pagrindinėje byloje (p. 4, 9 punktas su paskesnėmis nuorodomis).

lis pendens taisyklę [9], todėl visada egzistuoja galimybė, kad tuo pat metu vyks keli teismo procesai.

24. Kai kurių CMR konvencijos šalių dalyvių teismai, tarp jų ir Vokietijos teismai, „to paties klausimo“ sąvoką aiškina siaurai. Jų nuomone, minėti abipusiai ieškiniai nėra susiję su „tuo pačiu klausimu“, jei vienu ieškiniu siekiama tik (ne)pripažinimo, o kitu ieškiniu – vykdymo. Bet teisinės apsaugos tikslas, kurio siekiama ieškiniu dėl vykdymo, yra platesnis nei ieškinio dėl pripažinimo dalykas, todėl ieškinių dalykai nėra tapatūs. Taigi aplinkybė, kad ieškinys dėl nepripažinimo jau nagrinėjamas teisme, netrukdo pareikšti ieškinio dėl vykdymo [10].

25. Todėl *Landgericht München I* nusprendė turįs jurisdikciją nagrinėti AXA ieškinį dėl vykdymo, nors Nyderlanduose teismas jau buvo priėmęs nagrinėti TNT ieškinį dėl nepripažinimo.

26. O *Hoge Raad*, kaip ir kitų konvencijos šalių dalyvių teismai [11], laikosi nuomonės, kad, vadovaujantis CMR 31 straipsnio 2 dalimi, net ir anksčiau įteiktas ieškinys dėl nepripažinimo turi viršenybę prieš vėliau pareikštą ieškinį dėl vykdymo. Argumentuojant, be kita ko, nurodoma ir į Teisingumo Teismo praktiką dėl Briuselio konvencijos 21 straipsnyje nustatytos *lis pendens* taisyklės [12].

27. Tačiau čia minimos pagrindinės bylos nagrinėjimas jau yra gana pažengęs. Svarbus ne tik klausimas, ar teismas, kuriame iškelta byla, turi jurisdikciją priimti sprendimą byloje pagal ieškinį dėl vykdymo, nors kita šalis jau yra kreipusis į kitos valstybės narės teismus su ieškiniu dėl nepripažinimo – juk *Landgericht München I* jau priėmė vykdytiną sprendimą. Tik Nyderlandų teismai gali nuspręsti, ar šis sprendimas pripažintinas ir vykdytinas Nyderlanduose. Vienas esminių šios procedūros klausimų – ar šiomis aplinkybėmis apskritai galima peržiūrėti pirmojo teismo jurisdikciją.

9 — Plg. nuorodas leidinyje J. Haubold „CMR und europäisches Zivilverfahrensrecht – Klarstellungen zu internationaler Zuständigkeit und Rechtshängigkeit“, Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax, 2006, 224, 227 ir 24–25 išnašos.

10 — BGH 2003 m. lapkričio 20 d. sprendimai I ZR 102/02 ir I ZR 294/02, prieinami adresu www.bundesgerichtshof.de.

11 — Plg., pavyzdžiui, *Österreichischer Oberster Gerichtshof* (OGH) (Austrijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) 2006 m. vasario 17 d. sprendimą (10 Ob 147/05 y) ir *Court of Appeal of England and Wales* (Jungtinė Karalystė) (Anglijos ir Velso Apeliacinis Teismas) 2001 m. sausio 23 d. Sprendimą *Andrea Merzario Ltd. prieš Internationale Spedition Leitner Gesellschaft GmbH* ([2001] EWCA civ. 61, 80–98 ir 103–109 punktai).

12 — Plg. 1987 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Gubisch Maschinenfabrik* (144/86, Rink. p. 4861, 14–19 punktai) ir 1994 m. gruodžio 6 d. Sprendimą *Tatry* (C-406/92, Rink. p. I-5439, 37–45 punktai).

28. Pagal Reglamento Nr. 44/2001 45 straipsnio 1 dalį, siejamą su 35 straipsnio 3 dalimi, draudžiama peržiūrėti kilmės valstybės narės teismo jurisdikciją, sprendžiant dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo. Net jei vykdymo klausimą sprendžiantis teismas mano, kad sprendimą priėmęs teismas neturėjo jurisdikcijos to daryti, vadovaujantis Reglamentu Nr. 44/2001 dėl to negalima atsisakyti paskelbti sprendimą vykdytinu. Šioje procedūroje toliau reikia aiškintis, ar CMR 31 straipsnyje taip pat neleidžiama peržiūrėti jurisdikcijos šiame bylos nagrinėjimo etape.

29. Taigi, kalbant apie *Landgericht München I* sprendimo vykdymą Nyderlanduose, svarbu išsiaiškinti, kaip atskirti CMR ir Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritis. Tik tuo atveju, jei CMR nuostatos turi pirmumą Reglamento dėl teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nuostatų atžvilgiu, vykdymo klausimą sprendžiantis teismas galbūt galėtų peržiūrėti vykdytiną sprendimą priėmusio teismo jurisdikciją.

B — *Dėl pirmojo prejudicinio klausimo*

30. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį, klausdamas, koks santykis sieja šį reglamentą su konvencijoms, kuriose dalyvauja valstybės narės ir kurios konkrečiose bylose reglamentuoja jurisdikciją arba teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą (toliau – specialiosios konvencijos). Trumpai tariant, jis teiraujasi, ar 71 straipsnyje nustatyta, kad specialiosios konvencijos nuostatos turi viršenybę tik tada, jeigu jose reikalaujama išimtinio taikymo.

31. Prieš atsakant į šį klausimą reikėtų pateikti kelias bendras pastabas dėl Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio reikšmės.

32. Generalinis advokatas G. Tesauro byloje *Tatry,* kalbėdamas apie nuostatą pirmtakę – Briuselio konvencijos 57 straipsnį, – yra teisingai konstatavęs, kad ši nuostata specialiai skirta derinti Briuselio konvenciją arba Reglamentą Nr. 44/2001 bei anksčiau valstybių narių sudarytas sutartis, reglamentuojančias jurisdikciją, teismų sprendimų pripažinimą arba vykdymą konkrečiose bylose [13].

33. Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnyje nustatomos sąlygos, kurioms esant leidžiama taikyti ne šio reglamento, o specialių valstybių narių konvencijų nuostatas.

13 — Generalinio advokato G. Tesauro 1994 m. liepos 13 d. Išvada *Tatry* (minėta 12 išnašoje, 8 punktas).

34. Kaip Sprendime *Tatry* yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, ši išimtis skirta tam, kad būtų galima laikytis specialiosiose konvencijose numatytų jurisdikcijos bei užsienio teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo taisyklių, nes šios taisyklės parengtos atsižvelgiant į šiomis konvencijomis reguliuojamų santykių ypatumus [14]. Be to, reglamento dvidešimt penktoje konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio nuostatos turi padėti valstybėms narėms vykdyti tarptautinius įsipareigojimus.

35. Tačiau šis Reglamento Nr. 44/2001 taikymo srities apribojimas tam tikra prasme prieštarauja principiniam Sąjungos teisės taikymui ir jos viršenybei prieš nacionalinę teisę, įskaitant valstybių narių pasirašytas konvencijas. Atsižvelgiant į reglamento taikymo galimybes, jis visada pasitelktinas tais atvejais, kai jo taikymas neprieštarauja specialiosioms konvencijoms. Be to, reglamento taikymo srities apribojimai turi būti aiškinami siaurai ir taikomi tik tada, kai tai reikalinga dėl pagarbos specialiajai konvencijai.

36. To pasekmės yra dvi:

— Reglamento 71 straipsnis tarptautinėms teisės normoms pirmenybę suteikia tik tam tikrais atvejais, susijusiais su klausimais, kuriuos reglamentuoja specialioji konvencija [15]. Jei konvencijoje klausimas nereglamentuojamas arba reglamentuojamas neišsamiai, taikytinos reglamento nuostatos, prireikus – kaip papildančios.

— Net jei konvencija klausimą reglamentuoja, bet atitinkamoje nuostatoje nereikalaujama išimtinio taikymo, o tik nustatoma, kad ji taikoma papildomai kartu su kitais mechanizmais arba kaip laisvai pasirenkama jų alternatyva, tokiu atveju ji taip pat nepakeičia reglamento nuostatų [16]. Veikiau reglamento nuostatas galima taikyti vietoj specialiosios konvencijos.

37. Šie principai atsispindi ir reglamento 71 straipsnio 2 dalies nuostatose, kurios tam

14 — Sprendimas *Tatry* (minėtas 12 išnašoje, 24 punktas), priimtas dėl Briuselio konvencijos 57 straipsnio. Tačiau šią išvadą galima pritaikyti beveik identiškai suformuluotam Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsniui. Nes vadovaujantis reglamento devyniolikta konstatuojamąja dalimi turi būti užtikrintas konvencijos ir reglamento tęstinumas (plg. 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Draka NK Cables ir kt.* (C-167/08, Rink. p. I-3477, 20 punktas) ir 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *German Graphics* (C-292/08, Rink. p. I-8421, 27 punktas).

15 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Tatry* (minėtas 12 išnašoje, 25 punktas).

16 — Pavyzdžiui, 1973 m. spalio 2 d. priimtos Hagos konvencijos dėl sprendimų, susijusių su išlaikymo pareigomis, pripažinimo ir vykdymo (pasiekiama adresu www.hcch.net.) 23 straipsnyje numatyta, kad konvencija neriboja kitų priemonių taikymo siekiant sprendimo ar susitarimo pripažinimo arba vykdymo.

tikra prasme yra šios normos pirmosios dalies taikymo taisyklės arba sukonkretinimas [17].

38. Iš 71 straipsnio 2 dalies b punkto pirmos pastraipos matyti, kad Reglamento dėl teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nuostatos turi būti taikomos ir tada, kai kompetencija priimti atitinkamą sprendimą įtvirtinta specialioje konvencijoje. Tiesa, jurisdikciją reglamentuojanti speciali konvencija šiuo atžvilgiu pakeičia Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus nuostatas. Tačiau tai nereiškia, kad reglamentas praranda bet kokią galią ir kad sprendžiant klausimus, kurių konvencija nereglamentuoja (ypač su pripažinimu ir vykdymu susijusius klausimus), galima remtis nacionaline teise. Atvirkščiai, Reglamento dėl teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo normos – vadovaujantis antra pastraipa – gali būti taikomos.

39. 71 straipsnio 2 dalies b punkto antrai pastraipai čia nagrinėjamu atveju tenka didžiausia reikšmė. Pagal šios pastraipos pirmą sakinį turi būti taikomos konvencijoje dėl konkrečios bylos, kurioje dalyvauja kilmės valstybė narė ir valstybė narė, į kurią kreipiamasi, nustatytos teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo sąlygos. Atvirkščiai, iš šios formuluotės matyti, kad galima taikyti reglamento nuostatas, jei atitinkamas klausimas konvencijoje nereglamentuojamas arba reglamentuojamas neišsamiai.

40. Tiesa, iš nuostatos formuluotės aiškiai nematyti, ar sutarties nuostatose turi būti reikalaujama išimtinio taikymo. Kadangi reglamento taikymo srities apribojimai turi būti aiškinami siaurai, tai prieštarautų jų tikslams, jei vien siekiant suteikti savoms nuostatoms didesnę reikšmę reglamento nuostatos galėtų būti netaikomos ir tais atvejais, kai specialiojoje konvencijoje to imperatyviai nereikalaujama [18].

41. Dar vienas argumentas aiškinti Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį siaurai, kalbant apie teismų sprendimų pripažinimą ir vykdymą, – tai *favor executionis* principas, kuriuo grindžiamas reglamentas [19]. Teisingumo Teismas dar Sprendime *Tatry* yra pabrėžęs, kad Briuselio konvencijos tikslas – „Bendrijoje stiprinti čia įsisteigusių asmenų teisinę apsaugą, palengvinti teismo sprendimų pripažinimą, siekiant užtikrinti jų vykdymą“ [20].

17 — Generalinio advokato G. Tesauro Išvada *Tatry* (minėta 12 išnašoje, 8 punktas).

18 — Šiuo klausimu plg. P. Schlosser ataskaitoje dėl Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo pateikiamą Konvencijos dėl laivybos Reino upe pavyzdį (OL C 59, 1979, p. 71, 79, 243 punktas).

19 — Plg. šešioliktą ir septynioliktą konstatuojamąsias dalis.

20 — Sprendimas *Tatry* (minėtas 12 išnašoje, 25 punktas).

42. Jei atitinkamoje konvencijoje nereikalaujama, kad užsienio teismo sprendimas turi būti vykdomas tik joje nustatytomis sąlygomis, o leidžiama kaip alternatyvą taikyti kitas nuostatas, tai galimybė taikyti vykdymą palengvinančias taisykles atitinka *favor executionis* principą.

C — *Dėl antrojo prejudicinio klausimo*

43. Ypač Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos, palyginti su tarptautinėmis konvencijomis, dažnai palengvina sprendimų vykdymą. Juk reglamente remiamasi tarpusavio pasitikėjimu, kuriuo grindžiamas glaudus valstybių narių teismų bendradarbiavimas, todėl sprendimams pripažinti ir vykdyti reglamentas dažniausiai kelia mažesnius reikalavimus nei tarptautiniai instrumentai. Pavyzdžiui, pagal reglamento 35 straipsnio 3 dalį kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija gali nebūti peržiūrima.

44. Atsižvelgiant į tai kas išdėstyta, į pirmąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti taip:

Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antra pastraipa turi būti aiškinama taip: atitinkamos specialios konvencijos, kurioje dalyvauja kilmės valstybė narė ir valstybė narė, į kurią kreipiamasi, nuostatos turi viršenybę reglamento normų, reglamentuojančių kitos valstybės narės teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo sąlygas, atžvilgiu tik tiek, kiek konvencijos nuostatos yra išsamios ir išimtinės ta prasme, kad jos užkerta kelią taikyti reglamentą.

45. Antruoju prejudiciniu klausimu *Hoge Raad* teiraujasi, ar Teisingumo Teismas turi įgaliojimų aiškinti CMR. Atidžiau panagrinėjus, šiame klausime galima įžvelgti du aspektus.

46. Viena vertus, reikia išsiaiškinti, ar Teisingumo Teismas gali nagrinėti CMR, taikydamas reglamento 71 straipsnio 2 dalies b punkto antrą pastraipą ir siekdamas nustatyti reglamento taikymo sritį.

47. Kita vertus, *Hoge Raad* šiuo prejudiciniu klausimu siekia didesnių tikslų – išsiaiškinti, ar Teisingumo Teismas, siekdamas užtikrinti vienodą konvencijos ir Reglamento Nr. 44/2001 *lis pendens* nuostatų aiškinimą, apskritai gali imtis valstybių narių pasirašytų specialių konvencijų aiškinimo.

48. Jei tolesnis nagrinėjimas parodytų, kad CMR nėra nuostatų, turinčių viršenybę reglamento nuostatų, reglamentuojančių

sprendimų pripažinimą ir vykdymą, atžvilgiu, šis antrasis prejudicinio klausimo aspektas būtų hipotetinis nes tokiu atveju Nyderlandų teismai, pagal Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnio 3 dalį, neturėtų įgaliojimų peržiūrėti pagrindinę bylą nagrinėjusio teismo jurisdikcijos. Tai reiškia, kad nebūtų preteksto išsamiau nagrinėti klausimą, ar tas teismas teisingai aiškino CMR 31 straipsnyje nustatytą *lis pendens* taisyklę.

49. Tačiau nustatyti, ar CMR yra nuostatų, turinčių viršenybę reglamento nuostatų, reglamentuojančių sprendimų pripažinimą ir vykdymą, atžvilgiu, galima tik ją aiškinant. Taigi Teisingumo Teismas turi pareikšti nuomonę, ar jis, ar nacionaliniai teismai gali imtis šio aiškinimo. Su tuo susijęs klausimas, ar Teisingumo Teismas aiškina tiesiogiai CMR, ar jis gali tik aiškinti reglamento ir CMR santykį.

1. Sutartys, kurių šalis yra Sąjunga

50. Pagal SESV 267 straipsnį (anksčiau – 234 straipsnis), Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso aiškinti sutartis, Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktus. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką organų aktams priklauso ir tarptautinės konvencijos, kurių šalis SESV 218 straipsnyje (anksčiau – EB sutarties 300 straipsnis) nustatyta tvarka yra tapusi pati Sąjunga. Šios konvencijos yra sudėtinė Sąjungos teisės sistemos dalis, ir šioje teisės sistemoje Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti prejudicinį sprendimą dėl teisės aiškinimo [21].

51. Tačiau Sąjunga nėra CMR konvencijos šalis, jos šalys yra tik valstybės narės, todėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos aiškinti šią konvenciją negalima grįsti tiesiogiai Sąjungos dalyvavimu.

2. Analogija su mišriomis sutartimis?

52. Nors CMR nėra vadinamoji mišri sutartis, kurią dėl kompetencijos reglamentuojamais klausimais pasidalijimo yra sudariusios ir valstybės narės, ir Sąjunga prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas,

21 — Plg. 1974 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Haegeman* (181/73, Rink. p. 449, 2–6 punktai); 1987 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Demirel* (12/86, Rink. p. 3719, 7 punktas); 2006 m. sausio 10 d. Sprendimą IATA ir ELFAA (C-344/04, Rink. p. I-403, 36 punktas); 2008 m. birželio 3 d. Sprendimą *Intertanko* (C-308/06, Rink. p. I-4057, 53 punktas) ir 2009 m. spalio 22 d. Sprendimą *Bogiatzi* (C-301/08, Rink. p. I-10185, 23 ir paskesni punktai).

remdamasis Sprendimu *Hermès* [22] dėl Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS), aiškinimo, svarsto, kad galbūt čia galima kalbėti apie analogiją su jurisdikcija aiškinti mišrias sutartis.

53. Mišrios sutartys taip pat laikomos Sąjungos sutartimis, kurias Teisingumo Teismas bet kuriuo atveju gali aiškinti neperžengdamas Sąjungos kompetencijos ribų [23]. Tačiau ne visada paprasta aiškiai atskirti atitinkamas kompetencijos sritis. Teisingumo Teismas savo praktikoje dėl TRIPS 50 straipsnio yra pripažinęs, kad nuostatą, nustatančią laikinosios intelektinės nuosavybės teisių apsaugos priemonių reikalavimus, jis gali aiškinti ir tada, kai konkrečioje byloje ji turi būti taikoma ginant ne Bendrijos, o nacionalinį prekių ženklą [24]. Pagrįsdamas Teisingumo Teismas argumentavo, kad, neatsižvelgiant į atitinkamo prekių ženklo rūšį, taikomos tos pačios TRIPS 50 straipsnį įgyvendinančios nacionalinės normos, todėl pageidautina, kad jis būtų aiškinamas vienodai [25].

54. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokia teismo praktika reiškia, kad Teisingumo Teismas gali aiškinti CMR *lis pendens* taisyklę, nors ji įtvirtinta ir ne Sąjungos sudarytoje sutartyje. Jo manymu, gali egzistuoti ir panašus poreikis vienodai aiškinti CMR 31 straipsnį, ir Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsnį.

55. Teisingumo Teismas Sprendime *Hermès* yra pabrėžęs, kad Bendrija, siekdama užkirsti kelią skirtingam aiškinimui, yra akivaizdžiai suinteresuota vienodai aiškinti nuostatas, kai jos gali būti taikomos situacijoms, susijusioms ir su nacionaline, ir su Bendrijos teise, neatsižvelgiant į tai, kokiomis sąlygomis jos turi būti taikomos“ [26].

56. Tačiau tai nereiškia, kad Sąjungos teisė taip pat reikalauja vienodai aiškinti CMR ir Reglamente Nr. 44/2001 įtvirtintas *lis pendens* taisykles. Juk TRIPS – tai konvencija, kurioje dalyvauja Sąjunga. Jos nuostatos įgyvendinamos Sąjungos teisėje, todėl šiuo atžvilgiu jos aiškinimas yra svarbus.

22 — 1998 m. birželio 16 d. Sprendimas Hermès (C-53/96, Rink. p. I-3603).

23 — Plg. sprendimus *Haegeman* (minėtas 21 išnašoje, 2–6 punktai); *Demirel* (minėtas 21 išnašoje, 7 punktas); *Hermès* (minėtas 22 išnašoje, 29 punktas); 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Dior ir kt.* (C-300/98 ir C-392/98, Rink. p. I-11307, 33 punktas) ir 2006 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-459/03, Rink. p. I-4635, 84 punktas).

24 — Sprendimai *Hermès* (minėtas 22 išnašoje, 32 punktas) ir Dior ir kt. (minėtas 23 išnašoje, 47 ir paskesni punktai).

25 — Sprendimai *Hermès* (minėtas 22 išnašoje, 32 punktas) ir *Dior ir kt.* (minėtas 23 išnašoje, 47 ir paskesni punktai).

26 — Sprendimas *Hermès* (minėtas 22 išnašoje, 32 punktas).

57. O CMR ir Reglamentas Nr. 44/2001 – skirtingi teisės instrumentai, kurie, vadovaujantis reglamento 71 straipsniu, taikomi nepriklausomai vienas nuo kito: reglamentas nedaro poveikio CMR nuostatoms, reglamentuojančioms teismų jurisdikciją. Todėl, kitaip nei TRIPS srityje ar konkurencijos teisės srityje [27], kalbant apie nagrinėjamą Reglamento Nr. 44/2001 ir CMR santykį, Europos Sąjungos teisės reglamentuojamoms situacijoms taikomos nuostatos ir nuostatos, galiojančios situacijoms, kurioms Europos Sąjungos teisė netaikoma, nepersipina. Tai reiškia, kad Sąjunga nėra panašiai suinteresuota vienodai aiškinti taikomas teisės normas ir kad šiuo interesu negalima pateisinti siekio priskirti Teisingumo Teismui kompetenciją aiškinti CMR nuostatas.

3. Sutarčių, kuriose Sąjunga nedalyvauja, aiškinimas.

58. Sutartys, kurias sudaro tik valstybės narės, paprastai netampa sudėtine Sąjungos teisės sistemos dalimi ir jai nėra privalomos [28]. Taigi iš principo tokių konvencijų aiškinimas į Teisingumo Teismo uždavinius neįtrauktas [29]. Tačiau egzistuoja kelios atvejų grupės, kai Teisingumo Teismas yra nusprendęs esąs kompetentingas aiškinti konvencijas, kurių Sąjunga (arba anksčiau Bendrija) nėra sudariusi.

a) Kompetencija aiškinti funkcijų perėmimo pagrindu

59. Teisingumo Teismas yra išimties tvarka nusprendęs esąs kompetentingas aiškinti kadaise galiojusią GATT sutartį („GATT 1947“), nors tuometinė Bendrija dar nebuvo įstojusi į PPO. Pagrįsdamas jis argumentavo, kad Bendrija, nors pati ir nepasirašiusi sutarties, perėmė valstybių narių iš sutarties kylančias pareigas. Atitinkamų kompetencijų valstybės narės Bendrijai suteikė EEB sutarties 111 ir 113 straipsniais. Be kita ko, Bendrija, remdamasi anuomet galiojusiu EEB sutarties 114 straipsniu, pagal GATT sudarė muitų tarifų ir prekybos susitarimus „Bendrijos vardu“ [30].

27 — Šiuo klausimu plg. 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio* (C-217/05, Rink. p. I-11987, 20 punktas) ir 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Ente Tabacchi Italiani* (C-280/06, Rink. p. I-10893, 26 punktas).

28 — Šiuo klausimu plg. 1994 m. liepos 14 d. Sprendimą Peralta (C-379/92, Rink. p. I-3453, 16 punktas) ir 2008 m. birželio 24 d. Sprendimą *Commune de Mesquer* (C-188/07, Rink. p. I-4501, 85 punktas) bei mano 2008 m. kovo 13 d. išvados šioje byloje 84 punktą.

29 — Plg. 1973 m. lapkričio 27 d. sprendimą *Vandeweghe* (130/73, Rink. p. 1329, 2 punktas), 1993 m. rugpjūčio 2 d. Sprendimą *Levy* (C-158/91, Rink. p. I-4287, 21 punktas); sprendimus *Peralta* (minėtas 28 išnašoje, 16 punktas) ir *Bogiatzi* (minėtas 21 išnašoje, 24 punktas).

30 — 1972 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *International Fruit Company* (21–24/72, Rink. p. 1219, 15–18 punktai). Šiuo klausimu taip pat žr. sprendimus *Peralta* (minėtas 28 išnašoje, 16 punktas); *Intertanko ir kt.* (minėtas 21 išnašoje, 48 punktas); *Commune de Mesquer* (minėtas 28 išnašoje, 85 punktas) ir *Bogiatzi* (minėtas 21 išnašoje, 25 punktas).

60. Vadovaujantis SESV 81 straipsnio 2 dalies a punktu (anksčiau – EB sutarties 65 straipsnis), tarptautinio civilinio proceso teisės srityje Sąjunga yra kompetentinga patvirtinti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti teisminių ir neteisminių sprendimų civilinės ir komercinės teisės srityje tarpusavio pripažinimą ir vykdymą. Be to, Teisingumo Teismas Nuomonėje 1/03 yra konstatavęs, kad Sąjunga šiuo metu jau turi išimtinę išorės kompetenciją sudaryti tarptautines konvencijas šioje srityje [31].

61. Tačiau civilinio proceso klausimus reglamentuojančios nuostatos CMR yra toli gražu ne pagrindinės. Didžiausią svarbą turi nuostatos, reglamentuojančios tarptautinio krovinių vežimo keliais sutartį. Net jei Sąjunga, pavyzdžiui, remdamasi transportą (SESV 90 ir paskesni straipsniai) arba teisės aktų suderinimą (SESV 114 straipsnis) reglamentuojančiomis nuostatomis, šioje srityje ir turėtų galimą konkuruojančią kompetenciją, nematyti, kad ji plačiai naudotųsi šiais įgaliojimais. Jau vien todėl negalima kalbėti apie tai, kad Sąjunga funkcijų atžvilgiu perėmė valstybių narių įgaliojimus CMR srityje [32].

62. Beje, kaip jau išsamiau išdėsčiau savo išvadoje *Intertanko* [33], abejotina, ar – visiškai nekalbant apie Sąjungos įgaliojimų apimtį – vien atitinkamų kompetencijų egzistavimo pakanka, kad būtų konstatuotas valstybių narių tarptautinių teisinių įsipareigojimų privalomumas Bendrijai ir atitinkama Teisingumo Teismo kompetencija aiškinti. GATT – tai išimtinis atvejis, nes prekybos politikos įgaliojimų perdavimas buvo aiškiai reglamentuotas tuometinėje EEB sutartyje. Be to, siekiant toliau plėtoti tarptautinės prekybos sistemą, egzistavo ypatingas poreikis perimti funkcijas.

63. O CMR – tik valstybių narių sudaryta sutartis, reglamentuojanti civilinius teisinius santykius. Ji nėra evoliucinio pobūdžio kaip GATT.

64. Teismų jurisdikcijos ir sprendimų pripažinimo bei vykdymo srityje visų pirma Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio nuostata neleidžia manyti, kad Sąjunga turi užimti valstybių narių, kaip konvencijų dėl konkrečių bylų šalių, vietą. Juk šioje nuostatoje nustatyta, kad būtent Sąjungos įstatymų leidėjo veikla neturi daryti poveikio valstybių narių sudarytoms konvencijoms.

31 — 2006 m. vasario 7 d. Nuomonė 1/03 (Rink. p. I-1145).

32 — Šiuo klausimu plg. sprendimus *Intertanko ir kt.* (minėtas 21 išnašoje, 49 punktas) ir *Bogiatzi* (minėtas 21 išnašoje, 33 punktas).

33 — 2007 m. lapkričio 20 d. Išvada *Intertanko ir kt.* (minėta 21 išnašoje, 40 ir paskesni punktai).

b) Kompetencija aiškinti tarptautinėse sutartyse įtvirtintą paprotinę tarptautinę teisę

65. Teisingumo Teismas taip pat aiškina tarptautinių konvencijų, kurių Sąjunga nėra sudariusi, nuostatas tada, kai jos Sąjungai yra privalomos kaip įtvirtinančios bendrosios tarptautinės teisės paprotines normas ir todėl gali būti pasitelktos vertinant Sąjungos institucijos priimto akto galiojimą [34]. Tačiau CMR nuostatos tokios reikšmės neturi.

c) Kompetencija aiškinti ypatingo kompetencijų perdavimo pagrindu

66. Taip pat Teisingumo Teismas kompetentingas aiškinti tarptautinę konvenciją, susijusią su sutarčių dalyku, jei sutarties šalys aiškiai jam šią kompetenciją suteikia. Kaip šios atvejų grupės pavyzdžius galima būtų paminėti Briuselio konvencijos ir Europos konvencijos dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės protokolus [35].

67. Tačiau CMR nėra tokio akivaizdaus kompetencijų perdavimo Teisingumo Teismui. Veikiau CMR 47 straipsnyje numatyta Tarptautinio teismo kompetencija aiškinti CMR nuostatas. Tačiau ši kompetencija susijusi tik su susitarimo šalių ginčais ir neatima kompetencijos aiškinti CMR konkrečiu atveju nei iš nacionalinių teismų, nei iš prireikus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo.

d) Kompetencija aiškinti nuorodos pagrindu

68. Pagal Teisingumo Teismo praktiką jis gali aiškinti atskiras tarptautinių sutarčių nuostatas tada, kai Sąjungos teisės normos daro

34 — 1992 m. lapkričio 24 d. Sprendimas *Poulsen ir Diva Navigation* (C-286/90, Rink. p. I-6019, 9 ir paskesni punktai); 1998 m. birželio 16 d. Sprendimas *Racke* (C-162/96, Rink. p. I-3655, 45 punktas) ir Sprendimas *Intertanko* (minėtas 21 išnašoje, 51 punktas).

35 — Plg. Protokolą dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, pasirašytą Liuksemburge 1971 m. birželio 3 d. (OL L 204, 1975, p. 28), ir pirmąjį Protokolą dėl Europos Bendrijų Teisingumo Teismui suteiktos teisės išaiškinti 1980 m. birželio 19 d. Romoje pateiktą pasirašyti Konvenciją dėl sutartiniams įsipareigojimams taikytinos teisės (OL L 48, 1989, p. 1).

nuorodą į šias nuostatas [36] arba kai Europos Sąjungos teisės aktas buvo priimtas siekiant Sąjungoje įgyvendinti tarptautinių konvencijų nurodymus [37].

69. Tačiau Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio negalima prilyginti tokioms kitus teisės aktus nurodančioms normoms. Tiesa, 71 straipsnyje daroma nuoroda į specialias valstybių narių konvencijas. Tačiau tai nereiškia, kad nuostatos inkorporuojamos į Sąjungos teisę. Veikiau 71 straipsniu apribojama reglamento taikymo sritis, sudarant galimybę ir toliau taikyti konvencijas kaip valstybių narių aktus.

70. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis P. Schlosser ataskaitoje [38] pareikšta nuomone, kad specialiosiose konvencijose įtvirtintos jurisdikcijos normos iš esmės traktuotinos taip pat kaip Briuselio konvencijoje įtvirtintos jurisdikciją reglamentuojančios taisyklės, svarsto, kad reglamento 71 straipsnyje minimos konvencijos galėtų būti integruotos į reglamentą.

71. Tačiau ta pareikšta nuomone tenorėta pasakyti, kad specialiosiose konvencijoje įtvirtinti jurisdikcijos pagrindai yra lygiaverčiai jurisdikcijos pagrindams, įtvirtintiems Briuselio konvencijoje. Specialiąja konvencija pagrįsta jurisdikcija neturi trukdyti pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą kitoje valstybėje narėje, net jei valstybė narė, paprašyta pripažinti teismo sprendimą, ir nėra specialiosios konvencijos šalis [39].

72. Taigi iš minėtos P. Schlosser ataskaitos pastraipos neišplaukia, kad visos specialiųjų konvencijų nuostatos inkorporuojamos į Reglamentą Nr. 44/2001 ir tampa Sąjungos teisės dalimi. Tai aiškiai prieštarautų reglamento 71 straipsnio formuluotei, kad reglamentas *nedaro poveikio* specialiosioms konvencijoms.

36 — Plg. nuorodas 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 16 t., p. 353–364) į Paryžiaus konvenciją dėl pramoninės nuosavybės apsaugos. Todėl jos nuostatas Teisingumo Teismas aiškino 2003 m. kovo 11 d. Sprendime Ansul (C-40/01, Rink. p. I-2439, 32 ir paskesnis punktas). Taip pat ir 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 209), 11 straipsnyje nurodoma į grąžinimo procedūrą pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų.

37 — 1989 m. birželio 22 d. Sprendimas *Fediol prieš Komisiją* (70/87, Rink. p. 1781, 19 punktas) ir 1991 m. gegužės 7 d. Sprendimas *Nakajima prieš Tarybą* (C-69/89, Rink. p. I-2069, 31 punktas).

38 — Minėta 18 išnašoje, 240 punktas.

39 — Tačiau žr. Lugano konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, pasirašytos Lugane 1988 m. rugsėjo 16 d. (OL L 319, 1998, p. 9), 57 straipsnio 4 dalyje nustatytą išlygą dėl sprendimo, priimto remiantis tik toje šalyje, kurioje buvo nagrinėta pagrindinė byla, galiojančia jurisdikcijos taisykle, pripažinimo ir vykdymo.

e) Tarpinė išvada

73. Darant tarpinę išvadą galima konstatuoti, kad CMR nėra tarptautinė sutartis, plačiąja prasme tapusi Europos Sąjungos teisės sistemos dalimi. Todėl Teisingumo Teismas neturi įgaliojimų tiesiogiai aiškinti šios valstybių narių konvencijos.

4. Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio aiškinimas CMR nuostatų atžvilgiu

74. Bylos šalys sutaria, kad Teisingumo Teismas, siekdamas atskirti Reglamento Nr. 44/2001 ir specialių valstybių narių konvencijų taikymo sritis, turi turėti įgaliojimus nagrinėti atitinkamų konvencijų norminį turinį.

75. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas Sprendime *Tatry*, remdamasis Briuselio konvencijos 57 straipsniu – Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio nuostata pirmtake, – nagrinėjo, ar taikant Briuselio konvencijos 21 straipsnyje įtvirtintą *lis pendens* taisyklę nedaromas poveikis Tarptautinei konvencijai dėl kai kurių taisyklių, susijusių su *jūrų laivų areštu*, suvienodinimo [40]. Tačiau jis išsamiau nepagrindė, iš kur kildina savo įgaliojimus aiškinti šią tarptautinę valstybių narių konvenciją.

76. Manau, kad Teisingumo Teismo veiksmai teisingi, ir sutinku su šios bylos šalių nuomone, kad Teisingumo Teismas, taikydamas Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį, turi turėti įgaliojimus įvertinti valstybių narių konvencijos dėl konkrečių bylų turinį. Juk priešingu atveju jis negalėtų nustatyti reglamento taikymo srities ir užtikrinti vienodo Sąjungos teisės taikymo.

77. Tačiau šiuo atveju kalbama ne apie pačios valstybių narių tarptautinės sutarties aiškinimą, o apie Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio aiškinimą, susijusį su nacionalinio teismo taikomomis minėtos sutarties nuostatomis. Taigi norminis konvencijos turinys yra teisinis ir faktinis atsparos taškas, į kurį atsižvelgiant konkrečiai aiškinama Sąjungos teisė.

78. Teisingumo Teismas čia atsiduria panašioje padėtyje kaip ir nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kuriame keliamas klausimas dėl nacionalinės teisės akto

40 — Minėtas 12 išnašoje, 27 punktas.

„suderinamumo“ su Sąjungos teise, nors tokiu atveju jis ir neturi įgaliojimų visoms šalims privalomai išaiškinti nacionalinės teisės akto turinio ir vėliau, remdamasis Sąjungos teise, jo įvertinti. Veikiau jis aiškina Sąjungos teisės santykį su nuostata, turinčia konkretaus nacionalinės teisės akto pavidalą.

79. Toks iš pirmo žvilgsnio atrodantis grynas formalizmas turi pagrįstą teisinę priežastį. Teisingumo Teismas taip palieka valstybių narių teismams pirminę kompetenciją aiškinti savo nacionalinę teisę, įskaitant ir atitinkamos valstybės narės sudarytas tarptautines sutartis. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi teisę patikrinti nacionalinės teisės aktus, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo pateiktą išaiškinimą, ir jų netaikyti, jei tai prieštarauja Sąjungos teisei.

80. Kalbant apie CMR aiškinimą, tai reiškia, kad Teisingumo Teismas, aiškindamas Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį, gali įvertinti jos turinį. Tačiau CMR nuostatų išaiškinimas, kuriuo jis pasirėmė, nėra privalomas nacionaliniams teismams. Bet jie privalo atsižvelgti į reglamento 71 straipsnio išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė remdamasis sava CMR nuostatų interpretacija.

81. Čia pateikta nuomonė dėl uždavinių pasidalijimo tarp prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo ir Teisingumo Teismo, taikant Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį, panaši į teismo praktiką dėl SESV 351 straipsnio (anksčiau – EB sutarties 307 straipsnis).

82. Ir šiame straipsnyje reglamentuojami atvejai, kai susiduria iš anksčiau valstybių narių sudarytų sutarčių kylantys įsipareigojimai bei Sąjungos teisė. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas Sprendime *Levy*[41] yra išaiškinęs, kad ne prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjantis Teisingumo Teismas, o nacionalinis teismas turi nuspręsti, kokius iš anksčiau sudaryto tarptautinio susitarimo kylančius įsipareigojimus turi atitinkama valstybė narė, ir nubrėžti jų ribas taip, kad galima būtų nustatyti, kiek šie įsipareigojimai trukdo taikyti atitinkamą anuometinės Bendrijos teisės aktą.

41 — Sprendimas Levy (minėtas 29 išnašoje, 21 punktas). 2003 m. lapkričio 18 d. Sprendime *Budejovický Budvar* (C-216/01, Rink. p. I-13617) Teisingumo Teismas plačiai svarsto dvišalės sutarties galiojimo klausimus (148 ir paskesni punktai), bet pagaliau priimti galutinį sprendimą dėl to palieka prejudicinį klausimą pateikusiam teismui (163 punktas).

83. Be to, savo su SESV 351 straipsniu susijusioje praktikoje Teisingumo Teismas yra paskelbęs, kad valstybių narių anksčiau sudarytos sutartys kiek įmanoma turi būti aiškinamos taip, kad atitiktų Sąjungos teisę[42]. Todėl reikėtų apsvarstyti, ar atitinkamas aiškinimo vadovaujantis Sąjungos teise reikalavimas galioja ir susidūrus valstybių narių konvencijoms, ir Reglamentui Nr. 44/2001, o tai apibrėžia reglamento 71 straipsnis. Tai galėtų turėti reikšmės atsakant į klausimą, ar 31 straipsnyje nustatyta *lis pendens* taisyklė aiškintina vadovaujantis Reglamento Nr. 44/2001 27 straipsniu.

84. Tačiau SESV 351 straipsnyje ir Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnyje siūlomi skirtingi sprendimai normų kolizijų atveju neleidžia manyti, kad, taikant reglamento 71 straipsnį, egzistuoja aiškinimo vadovaujantis Sąjungos teise prievolė.

85. Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką SESV 351 straipsnis netaikomas valstybių narių tarpusavio santykiams[43]. Tai reiškia, kad ši nuostata neturi tiesioginės reikšmės čia nagrinėjamam atvejui, kai CMR nuostatos turi būti pasitelktos byloje, kurioje minimos dvi valstybės narės.

86. Bet net ir to nepaisant, SESV 351 straipsnis iš esmės negalėtų būti taikomas. Ši nuostata paremta požiūriu, kad valstybės narės turi įgyvendinti ir ESS, ir SESV, pašalindamos joms prieštaraujančius įsipareigojimus pagal tarptautines sutartis, kiek tai įmanoma teisiškai, t. y. atitinkamas sutartis pritaikydamos arba, jei tai neįmanoma, jas nutraukdamos[44]. Tuo tarsi anuliuojama aiškinimo vadovaujantis Sąjungos teise prievolė.

87. SESV 351 straipsnyje kaip sąlyga numatyta kolizija tarp valstybių narių įsipareigojimo, kylančio iš tarptautinės sutarties – šiuo atveju iš CMR – ir Sąjungos teisės akto – šiuo atveju Reglamento Nr. 44/2001 – neįmanoma iš principo, nes reglamento taikymo sritis apribojama jo 71 straipsnyje. Nustatydamas tokią normą įstatymų leidėjas net ir valstybių narių tarpusavio santykiuose sąmoningai leido taikyti ir reglamentą, ir specialias konvencijų nuostatas, suteikdamas specialioms

42 — Plg. Sprendimą *Budejovický Budvar* (minėtas 41 išnašoje, 169 punktas).

43 — Plg. 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimą *Deserbais* (286/86, Rink. p. 4907, 18 punktas) ir Sprendimą *Bogiatzi* (minėtas 21 išnašoje, 19 punktas).

44 — 2000 m. liepos 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Portugaliją* (C-84/98, Rink. p. I-5215, 58 punktas).

nuostatoms viršenybę [45]. Taigi nereikia konvencijų pritaikyti ar jų aiškinti vadovaujantis Sąjungos teise, kiek įmanoma siekiant išvengti nukrypimų nuo Sąjungos teisės.

5. Išvada dėl antrojo prejudicinio klausimo

88. Todėl į antrąjį prejudicinį klausimą reikėtų atsakyti, kad Teisingumo Teismas neturi įgaliojimų aiškinti CMR. Tačiau Teisingumo Teismo užduotis – aiškinti Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį atsižvelgiant į nacionalinio teismo atliekamą CMR nuostatų, kurios susijusios su Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritimi, taikymą, ir šiomis aplinkybėmis vertinti CMR nuostatų turinį.

D — *Dėl trečiojo ir ketvirtojo prejudicinio klausimo*

89. Trečiuoju prejudiciniu klausimu *Hoge Raad* klausia, ar CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalys nėra išsamiai sprendimų vykdymą reglamentuojančios normos, greta kurių taip pat galima taikyti ir atitinkamas Reglamento Nr. 44/2001 nuostatas. Jį reikia nagrinėti kartu su ketvirtuoju klausimu, kuriuo konkrečiai klausiama, ar pagal CMR galima tikrinti kilmės valstybės teismo jurisdikciją, prieš nusprendžiant, ar vykdyti teismo sprendimą.

90. Tačiau atsižvelgiant į pateiktą antrojo prejudicinio klausimo atsakymą, šiuos klausimus reikėtų performuluoti. Kitaip tariant, reikėtų įvertinti, ar tokios nuostatos, kaip antai CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalys, laikytinos pripažinimo ir vykdymo sąlygas, apibrėžtas Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antros pastraipos pirmame sakinyje, neišsamiai reglamentuojančiomis nuostatomis, paliekančiomis galimybę taikyti atitinkamas reglamento nuostatas, kurios, be kita ko, per vykdymo procedūrą draudžia peržiūrėti pagrindinę bylą nagrinėjusio teismo jurisdikciją.

91. Pagal CMR 31 straipsnio 3 dalį vienos iš konvencijos šalių dalyvių teismo sprendimas turi būti vykdomas ir visose kitose konvencijos šalyse, kai tik jose sutvarkomi nustatyti

45 — Tačiau plg. Reglamento Nr. 2201/2003 (minėtas 36 išnašoje) 59 ir 60 straipsnius, kuriais valstybių narių santykiuose šiam reglamentui suteikiama viršenybė tarptautinių teisinių instrumentų atžvilgiu.

formalumai. CMR 31 straipsnio 4 dalyje patikslinama, kokiems procesą užbaigiantiems sprendimams taikoma 3 dalis.

92. Taip pat CMR 31 straipsnio 3 dalies 2 sakiniu nustatoma negatyvi sąlyga, kad šie formalumai negali tapti dingstis „peržiūrėti bylą kitoje instancijoje“ („aucune revision de l'affaire“; „shall not permit the merits of the case to be re-opened“).

93. Neatrodo, kad cituotos CMR nuostatos išsamiai reglamentuotų vykdymo sąlygas; jos šiuo atžvilgiu tik nurodo nacionalinės teisės normas. Vienintelis nurodymas, duodamas vykdymo klausimą sprendžiančiam teismui, – tai draudimas peržiūrėti bylą kitoje instancijoje. CMR nesant atitinkamų tolesnių nurodymų, manytina, kad nuoroda į valstybės, kurioje prašoma pripažinti ar vykdyti teismo sprendimą, „formalumus“ reiškia nuorodą į joje galiojančias užsienio teismų sprendimų pripažinimą ir vykdymą reglamentuojančias normas, pavyzdžiui, į *exequatur* suteikimo procedūrą, įskaitant būtiną materialinių vykdymo sąlygų, kaip antai vykdytino sprendimo suderinamumas su viešąja tvarka, įvertinimą.

94. Šią poziciją paremia ir istorinis konvencijos kontekstas. Jos sudarymo momentu 1956 m. kai kuriose konvencijos šalyse dalyvėse dar buvo įprasta gavus prašymą pripažinti ir vykdyti užsienio teismo sprendimą peržiūrėti bylą kitoje instancijoje. Nuorodą į „formalumus“ šiomis aplinkybėmis reikėtų suprasti kaip užuominą į „formalaus teisėtumo kontrolę“ („contrôle de la régularité formelle“), atsisakant – CMR 31 straipsnio 3 dalies 2 sakiniu aiškiai uždrausto bylos peržiūrėjimo kitoje instancijoje [46]. „Formalumai“ šia prasme reiškia visas nacionalinėje teisėje nustatytas vykdymo sąlygas, išskyrus sprendimo turinio tikslumo tikrinimą.

95. Taigi darytina išvada, kad tokios nuostatos, kaip antai aprašytos CMR nuostatos, vykdymo sąlygas reglamentuoja neišsamiai. Todėl pagal Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antros pastraipos pirmą sakinį atitinkamos nuostatos neužkerta kelio taikyti reglamento 38–52 straipsnius valstybių narių tarpusavio santykiuose.

96. CMR 31 straipsnyje minimos vykdymo sąlygos nėra specialiai pritaikytos krovinių

46 — R. Loewe „Erläuterungen zum Übereinkommen vom 19. Mai 1956 über den Beförderungsvertrag im internationalen Straßengüterverkehr (CMR)“, European Transport Law 11 (1976), 503, 583; H. Jesser-Huß (minėtas 7 išnašoje, CMR 31 straipsnis, 37 punktas).

vežimo keliais situacijoms [47]. Tai taip pat rodo, kad CMR konvencijos nuostatos neturi viršenybės Reglamento dėl teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nuostatų atžvilgiu.

97. Telieka įvertinti, ar tokios nuostatos, kaip antai CMR, nukrypdamos nuo Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnio 3 dalies, kaip imperatyvią vykdymo sąlygą nustato pagrindinę bylą nagrinėjusio teismo jurisdikcijos peržiūrėjimą.

98. Šis požiūris iš dalies grindžiamas susiejant CMR 31 straipsnio 3 ir 1 dalis. 31 straipsnio 3 dalyje kalbama apie „ginčytino klausimo atvejį, numatytą šio straipsnio 1 punkte“, o tai neva reiškia, kad keliama implicitinė sąlyga, jog vykdymo klausimą sprendžiantis teismas taip pat peržiūri ir pirmojo teismo jurisdikciją, reglamentuotą 1 dalyje [48]. Toks aiškinimas grindžiamas būtinybe apsaugoti pralaimėjusią šalį nuo pernelyg plačiai interpretuojamų CMR nustatytų vykdymo taisyklių [49].

99. Tačiau panagrinėjus CMR 31 straipsnio 1 dalies formuluotę įtikinamiau atrodo traktuoti 31 straipsnio 3 dalyje pateiktą nuorodą į ginčytino klausimo atvejį, numatytą šio straipsnio 1 punkte, tik kaip nuorodą į 1 dalyje minimus „ginčytinus klausimus, kilusius dėl vežimo, patenkančio į šios Konvencijos veikimo sritį“ [50]. Be to, 1 dalyje reglamentuojamas tik teritorinės jurisdikcijos klausimas, bet ne naujo ieškinio negalimumo *lis pendens* atveju klausimas, kuris reglamentuojamas 2 dalyje.

100. Taigi CMR nuostatos imperatyviai nereikalauja patikrinti pirmojo teismo jurisdikcijos. Tačiau CMR ir nedraudžia tokio peržiūrėjimo, jeigu jis numatytas nacionalinės teisės aktuose, reglamentuojančiuose sprendimų pripažinimą ir vykdymą.

101. Europos Sąjungoje, vadovaujantis Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnio 3 dalimi, peržiūrėti jurisdikciją draudžiama. Kadangi šis klausimas nėra išsamiai reglamentuotas konvencijoje, vadovaujantis reglamento 71 straipsnio 2 dalies b punktu, ši *favor executionis* principu grindžiama norma savo viršenybės nepraranda.

47 — Plg. P. de Meij „Samenloop EEX-Verordening met bijzondere verdragen“, Deventer, 2003, p. 251 ir 287.

48 — Šiuo klausimu plg. nuorodas leidinyje A. Messent, D. A. Glass „Hill & Messent – CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road“, 3-iasis leidimas, Londonas, 2000, 10.48 punktas ir 103 išnaša.

49 — Plg. nuorodas leidinyje H. Jesser-Huß (minėtas 7 išnašoje, CMR 31 straipsnis, 36 punktas ir 116–117 išnašos).

50 — Tokią išvadą daro ir H. Jesser-Huß (minėtas 7 išnašoje, CMR 31 straipsnis, 36 punktas).

102. Todėl į trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus reikėtų atsakyti taip: tokios normos, kaip antai CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalys, nėra pripažinimo ir vykdymo sąlygas, apibrėžtas Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antros pastraipos 1 sakinyje, išsamiai reglamentuojančios nuostatos ir nereikalauja peržiūrėti pagrindinę bylą nagrinėjusio teismo jurisdikcijos, todėl taikytinos atitinkamos Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos.

E — *Dėl penktojo ir šeštojo prejudicinių klausimų*

103. Atsižvelgiant į atsakymus, pateiktus į pirmąjį, antrąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį prejudicinius klausimus, nebereikia atsakyti į papildomai pateiktus penktąjį bei šeštąjį klausimus.

V — Išvada

104. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau į *Hoge Raad* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip.

„1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 71 straipsnio 2 dalies b punkto antra pastraipa aiškintina taip, kad atitinkamos specialiosios konvencijos, kurioje dalyvauja kilmės valstybė narė ir valstybė narė, į kurią kreipiamasi, nuostatos turi viršenybę reglamento nuostatų, reglamentuojančių kitos valstybės narės teismo sprendimo pripažinimo ir vykdymo sąlygas, atžvilgiu tik tiek, kiek konvencijos nuostatos yra išsamios ir reikalaujančios išimtinio taikymo ta prasme, kad užkerta kelią taikyti reglamentą.

2. Teisingumo Teismas neturi įgaliojimų aiškinti 1956 m. gegužės 19 d. Ženevoje pasirašytos Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvencijos (CMR). Tačiau Teisingumo Teismo užduotis – aiškinti Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnį atsižvelgiant į nacionalinio teismo atliekamą CMR nuostatų, kurios susijusios su Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritimi, taikymą, ir šiomis aplinkybėmis vertinti CMR nuostatų turinį.

3. Tokios normos, kaip antai CMR 31 straipsnio 3 ir 4 dalys, nėra pripažinimo ir vykdymo sąlygas, apibrėžtas Reglamento Nr. 44/2001 71 straipsnio 2 dalies b punkto antros pastraipos pirmame sakinyje, išsamiai reglamentuojančios nuostatos, ir nereikalauja peržiūrėti pagrindinę bylą nagrinėjusio teismo jurisdikcijos, todėl taikytinos atitinkamos Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos."